

Nærings- og handelsdepartementet
v/ Tone Evje
Postboks 8014 dep.
0030 Oslo

4. oktober 2007

Gjennomgang av virkemidler for kommersialisering av forskningsresultater – synspunkter på ”Bodørapporten”

Generelle betraktninger

Innovasjon Norge, Forskningsrådet og SIVA er enige i de hovedutfordringer som Bodørapporten løfter frem. Kommersialisering av forskningsresultater har blitt en stadig viktigere del av virksomheten ved offentlige finansierte forskningsinstitusjoner. Dette kan best håndteres gjennom en aktiv involvering fra forskningssektoren selv, noe som innebærer en økt bevissthet og kompetanseheving på alle nivåer i institusjonene. De tre virkemiddelaktørene er også enig i at virkemiddelapparatet (VMA) fortsatt bør spille en viktig rolle som pådriver og tilrettelegger for kommersialisering av forskning. En rekke av virkemidlene i Forskningsrådet, Innovasjon Norge og SIVA har stor betydning for kommersialisering av forskning, sammen med de ulike kommersialiseringsaktørene som f.eks. TTOene og forsknings- og kunnskapsparkene. Virkemiddelapparatet ønsker å bidra med noen nyanseringer i forhold til VMAs rolle innenfor dette feltet.

De tre virkemiddelaktørene mener rapporten i for liten grad har tatt innover seg systemperspektivet, viktigheten av et helhetlig innovasjonssystem. Rapporten er inne på det, men følger det i liten grad opp underveis i rapporten. I Bodørapporten brukes fasemodellen til å beskrive de kritiske fasene en kommersialisering gjerne går gjennom før en eventuell vellykket eksistens som etablert virksomhet eller lisensiert teknologi er sikret. Dette har mye riktig for seg. Men et slikt ”tradisjonelt” syn på kommersialiseringsfasen, hvor veien går fra forskning til idéutvikling og etablering, kan gi inntrykk av at dette er den eneste måten innovasjoner skapes på. Vi vil imidlertid hevde at det er viktigere å utvikle riktige ressurser og systemer for kommersialisering enn ”sømfrie” kjeder. Fasemodellen kan også gi inntrykk av at løsningen på problemet ligger kun i overgangen mellom fasene uten at det reises kritiske spørsmål angående det forskningsmessige ressursgrunnlaget og innovasjonssystemet rundt prosessen. Innovasjon Norge, Forskningsrådet og SIVA ønsker at de offentlige virkemidlene fungerer i et helhetlig perspektiv, og at kommersialiseringsaktiviteter betraktes som et viktig anliggende for alle aktører i VMA.

Hovedpunkter fra en intern gjennomgang: ”Kommersialisering av resultater fra offentlig og privat finansiert FoU ”

Innovasjon Norge, Forskningsrådet og SIVA har utarbeidet en felles intern rapport som vurderer de ulike virkemidlene i VMA for kommersialisering av privat og offentlig finansiert forskning, herunder også forskning fra næringslivet. Man har vurdert eventuelle forbedringsområder og muligheter for økt samhandling både mellom institusjonene og de enkelte virkemidlene. Det ble i rapporten vurdert om det fantes såkalte ”hvite felter”, dvs. faser i kommersialiseringsprosessen for både privat og offentlig finansiert forskning, som ikke dekkes godt nok med dagens virkemidler

Rapporten baserer seg på en bred definisjon av kommersialisering: Å bearbeide en (forskningsbasert) idé fram til et produkt eller tjeneste som kan selges i markedet. En rekke av virkemidlene i Forskningsrådet, Innovasjon Norge og SIVA har stor betydning for kommersialisering av offentlig og privat finansiert FoU.

Altfor mange bedrifter ”stanger” når de skal videre i en lang kommersialiseringsprosess etter den aller første utviklingsfasen. Bedriftene får ikke realisert potensialet i sine prosjekter raskt nok. Noen blir også avsluttet underveis pga manglende finansiering, manglende motivasjon eller egen evne. VMA må bidra til å øke bedriftenes evne og vilje til vekst. Bedre oppfølging og tilpassede tilbud kunne bidra til å øke sannsynligheten for å realisere verdiskapingspotensialet.

Innovasjon Norge, Forskningsrådet og SIVA ser det slik at virkemiddelapparatet besitter hver for seg en rekke gode virkemidler som bidrar til økt innovasjon og bedre kommersialiseringsprosesser. Nyere evalueringsrapporter på flere virkemidler underbygger også dette¹. Den interne rapporten konkluderer blant annet med at det ikke nødvendigvis er et stort behov for å utvikle nye virkemidler. De tre virkemiddelaktørene må i fellesskap fokusere mer på å framskaffe helhetlige løsninger og samhandle i hele utviklingsprosessen. Utfordringen blir å forbedre disse systemene og ikke minst bidra til at de tre institusjonene i større grad spiller på lag. Dette betyr en forbedring både på prosess og samarbeid og økt kunnskap om hverandres programmer og tjenester.

Den interne rapporten konkluderer blant annet med at det finnes noen faser i kommersialiseringsprosessen for både privat og offentlig finansiert forskning, som ikke dekkes godt nok med dagens virkemidler.

Følgende ”hvite felter” ble registrert:

- *Perioden rett etter etablering* og frem til markedsintroduksjon, dette gjelder spesielt for bedrifter i sentrale strøk. Dette er fasen da Forskningsrådets FORNY-program ikke lenger kan bidra med støtte og Innovasjon Norge ikke har tilstrekkelig med midler. FORNYs virkemidler dekker bare projektkostnader frem til etableringstidspunkt eller undertegning av lisensavtale.
- *Spin-offs fra eksisterende næringsliv*. Verdiskapingspotensialet for spin-offs fra eksisterende næringsliv er høyt. Det eksisterer i dag ikke noe systematisk program eller virkemiddel som stimulerer til kommersialisering av forskningsresultater i form av knoppskyting fra eksisterende bedrifter (med unntak av noen spesielle

¹ Her vises blant annet til ”*Evaluering av kommersialiseringsenhetene i FORNY-programmet*” (2004) utarbeidet av Bolkesjø, Møller og Vareide, samt ECONs ”*Evaluering av offentlige- og industrielle utviklingskontrakter*” (2007).

industriinkubatorer). Det finnes dessuten få eller ingen incitamenter eller drivkrefter som motiverer bedriftene selv til å utvikle forretningsmuligheter som ligger utenfor deres egen kjernevirksomhet.

- *Bedrifter med potensial for internasjonal vekst.* Det finnes i dag få virkemidler som har et direkte fokus på å bidra til å skape bedrifter med internasjonalt vekst. FoU-inkubatorprogrammet bidrar med støtte til bedrifter de første 2-3 år etter etablering. Men etter det er det få virkemidler å støtte seg på for bedriftene. Innovasjon Norges satsing på topp- og vekstbedrifter og programmet Internasjonal Vekst er prioriteringer som tar fatt i denne utfordringen. IFU/OFU-ordningen kunne, gjennom større fleksibilitet og mer skreddersøm, bidratt til å fylle dette hvite feltet.

De tre institusjonenes interne rapport ser på kommersialisering fra både privat og offentlig finansiert forskning og har dermed et litt bredere fokus enn "Bodø-rapporten". For det samlede virkemiddelapparatet er dette en mer hensiktsmessig innfallsvinkel for vårt arbeid. Det er et felles ønske at de offentlige virkemidlene gjennom samarbeid skal fungere helhetlig i det norske innovasjonssystemet, og at kommersialiseringsaktiviteter betraktes som et sentralt anliggende for alle aktører i VMA.

Med vennlig hilsen

Innovasjon Norge

Hans Martin Vikdal
divisjonsdirektør
sign

Forskningsrådet

Lars Espen Aukrust
divisjonsdirektør
sign

SIVA

Jon Johansen
direktør
sign